

Päiväkeskuksessa tärkeää on vapaa yhdessäolo

Sari Jurvansuu, Teemu Kaskela & Jouni Tourunen

Mikä matalan kynnyksen päiväkeskusten toiminnassa on kävijöille tärkeää? Mikä liittää kävijät tiiviiksi yhteisöksi? Millaista yhteistyötä päiväkeskukset tekevät ja millaisia haasteita toimintaan liittyy? Tällaisia kysymyksiä on tarkasteltu Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen tutkimusohjelman (MIPA 2.0) hankkeessa, johon osallistui myös yksi A-kilta ja sen vapaaehtoisvoimin toimiva päiväkeskus. Tutkimus toteutettiin siten, että hankkeen tutkija osallistui kymmenenä päivänä päiväkeskuksen arkeen ja haastatteli kymmentä päiväkeskuksen toimijaa.

Päiväkeskus on monelle ”varakoti”

Päiväkeskuksen toiminta perustui rentoon oleskeluun, jossa arkisella juttelulla, biljardinpelaamisella sekä yhteisellä lounaalla ja kahvitelulla oli suuri merkitys. Toiminnan vapaamuotoisuus oli tärkeää. Moni varsinkin yksinasuvista kävijöistä kaipasi päiviinsä nimenomaan seuraa, ei ohjattuja aktiviteetteja. Ilman päiväkeskusta moni epäili ”hyppivänsä kotona yksin seinille”.

Päiväkeskuksella oli satunnaisesti poikkeaville erilainen merkitys kuin säännöllisesti osallistuvilla. Vakiokävijät muodostivat tiiviin yhteisön, jolle päiväkeskus toimi erään haastatellun sanoin ”varakotina”. Päiväkeskuksessa solmittujen ystävyyssuhteiden kautta saatiin apua myös sen ulkopuolella. Moni kävijä sitoutui toimintaan tekemällä vapaaehtoistyötä ja osallistumalla yhdistyksen hallinnollisiin tehtäviin. Tehtävien kasautuminen samoille ihmisille herätti huolta heidän jaksamisestaan.

Myös yhteisesti jaetut arvot, kuten luottamuksellisuus ja päihteettömyys, sitoutuivat toimintaan. Luottamuksellisuus tarkoitti esimerkiksi varmuutta siitä, että kerrotut asiat eivät leviä toiminnan ulkopuolelle. Toipumisen kannalta pidettiin tärkeänä sitä, että päiväkeskuksessa ei tarvinnut viettää aikaa päihtyneessä seurassa tai kuunnella päihteidenkäyttöön liittyviä juttuja.

Yhteistyön kautta jäseniä ja resursseja

Tarkasteltu A-kilta teki yhteistyötä monen tahon kanssa. Yhteistyön kautta saatiin näkyvyyttä, uusia jäseniä, ruokalahjoituksia ja osallisuutta paikallisten tapahtumien järjestämisessä. Tiiviit siteet A-kiltakenttään vahvistivat yhteenkuuluvuutta, järjestöosaamista ja ymmärrystä yhteisestä arvomaailmasta. Samalla pystyttiin jakamaan kokemuksia kaikille tutuista yhdistystoiminnan haasteista.

Viime vuosina vahvistunut yhteistyön muoto oli yhdyskuntapalvelun ja valvontarangaistuksen suorittaminen päiväkeskuksessa. Kaupungilla ja sen päihdepalveluilla oli aiemmin ollut merkittävä rooli yhteistyökumppanina, ja toiminta oli nivoutunut vahvemmin osaksi päihdehoidon toipumispolkuja. Nämä yhteydet olivat viime vuosina heikentyneet.

Kuva A-kiltatoiminnasta kaippaa kirkastamista

Riippuvuus kaupungin taloudellisesta tuesta vaikeutti toiminnan suunnittelua ja aiheutti epävarmuutta. Vapaaehtoisvoimin pyöritettävässä toiminnassa ajan ja tietoteknisen osaamisen puutteet hankaloittivat viestimistä ja avustusten hakemista.

Haasteeksi koettiin uusien jäsenten saaminen mukaan toimintaan. Erityisesti nuorten ja naisten kohdalla kynnyksen pelättiin olevan korkea. Keskeinen keino tässä on sen kirkastaminen, mistä päiväkeskuksessa ja A-kiltatoiminnassa ylipäättään on kyse – toiminnasta, joka sopii kenelle tahansa päihteetöntä yhdessäoloa ja yhdessä tekemistä arkeensa kaipaavalle. ■

Lue artikkeli: Kaskela, Jurvansuu & Tourunen.: Biljardia pienellä porukalla – sitova ja yhdistävä sosiaalinen pääoma paikallisen A-killan toiminnassa. Tietopuu: Katsauksia ja näkökulmia 3/2021.

Kirjoittajat työskentelevät A-klinikkasäätiöllä Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen tutkimusohjelmassa (MIPA 2.0).